

ŽELJKO BUJAS, ZAGREB

LEKSIK TISKA I HRVATSKA LIJEVA STRANA

Nesuvremenost, neaktualnost i tek marginalna prisutnost civilizacijske informacije značajke su domaće (lijeve) strane dvojezičnih rječnika u nas. Ovim radom ukazuje se na takvu manjkavost i njezin opseg, i to provjerom djelotvornosti takvih (specifično: hrvatskoengleskih) rječnika na hrvatskom novinsko-tjedničkom tekstu, koji se upravo odlikuje suvremenošću, aktualnošću, raznolikošću tematike i širokim stilskim rasponom vokabulara. Zatim se prikazuje specifična metoda ekscerpiranja hrvatske rječničke građe iz takvih tekstova na ograničenom korpusu (jednomjesečni Vjesnik i Danas, na abecednom rasponu A — O: ukupno 175 slučajeva manjkavosti). Dobivena građa klasificira se u šest leksikografskih kategorija, relevantnih za svako slično prikupljanje rječničke građe i planiranje takvih specifičnih leksikografskih poslova.

1.

Prikupljanje građe — ne treba naglašavati — spada među temeljne leksikografske postupke. O tome koja se građa prikuplja i kako se prikuplja, ovisi u dobroj mjeri konačni oblik natuknice pa, prema tome, i rječnika kao gotovog proizvoda. Leksikografski se postupci međutim značajno razlikuju i po tome da li se radi o jednojezičnom ili dvojezičnom rječniku. Prikupljanje građe za dvojezični rječnik odlikovat će se dakle nužno nekim osobitostima tog postupka. U ovom radu razmotrit će neke takve specifičnosti značajne za prikupljanje i odabir građe za lijevu (domaću) stranu hrvatsko-engleskog rječnika.

2.

Oduvijek su me iritirali neki očiti, a univerzalno prisutni, nedostaci hrvatske lijeve strane. Tu posebno mislim na nesuvremenost, neaktualnost i civilizacijsku bezbojnost — jednom rječju neživotnost — te naše lijeve strane. Iz nje je naime bio pouzdano i posvuda odsutan pretežan dio »novinskog« i »uličnog« vokabulara, ali ništa manje i leksički izraz suvremene materijalne i duhovne kulture urbanog čovjeka. Poseban je njezin nedostatak, ali to je općenito poznatije, preskriptivnost u odabiru natuknica. Tako su vrlo škrtu pripuštani germanizmi, anglicizmi i talijanizmi. Prema turcizmima iz štokavštine, kao ruralnom — dakle po romantičarsko-vukovskoj mitologiji »narodnom« (čitaj: »neiskvarenom«) — leksiku, odnos je bio znatno tolerantniji.

Manjkavosti domaće lijeve strane mogu se objasniti i nekim objektivnim okolnostima. Naime, strano-domaći rječnici lakše se pišu — iz dva razloga. Kao prvo, iz daleko brojnijih stranih dvojezičnih rječnika lako se odabire građa (koju je netko drugi prikupio). Kao drugo, hrvatski dio takvog rječnika (npr. englesko-hrvatskog) nastaje kao prijevod engleske strane. Radi se dakle o dva lakša i relativno *pasivna* postupka: odabira tuđe, već prikupljene građe i prijevoda takve građe na svoj jezik. Za razliku od toga, rad na domaće-stranom (u našem slučaju: hrvatsko-engleskom) rječniku pretpostavlja dva slična, ali značajno teža i *aktivna* postupka. To su: prikupljanje vlastite — a ne tek odabir već prikupljene, pa i leksikografski oblikovane — građe, i prijevod takve građe na tuđi jezik što je, priznat ćete, osjetno teži posao i zahtijeva bitno bolje poznavanje dotičnog stranog jezika.

3.

Spomenute manjkavosti domaće lijeve strane najlakše ćemo pokazati ako jednostavno iskušamo neki domaće-strani rječnik u praksi. Njegova (ne)djelotvornost kao jezičnog pomagala očitovat će se najbolje ako njime pokušamo prevoditi izvorni domaći tekst, ali takav za koji su značajni suvremenost (aktualnost), raznolikost stilskih razina i tematska raznolikost. Sve te značajke najizrazitije su prisutne u dnevnim novinama i informativnim tjednicima. Suvremenost (aktualnost) ne treba posebno obrazlagati: ona je smisao samog postojanja spomenutih publikacija. Raznolikost stilskih razina osigurana je u njima najširim rasponom od žargonskog i kolokvijalnog (u humorističkim, ali i nekim feljtonističkim, pa i kolumnističkim, tekstovima), preko u pravilu neutralnih informativnih tekstova (vijesti), do biranog stilskog izraza (uvodnika, komentara, ocjena s područja kulture).

Provjeru djelotvornosti hrvatsko-engleskih rječnika (opće namjene), kao jezičnih priručnika, na domaćem novinsko-tjedničkom tekstu olakšava sama činjenica da naša sredina raspolaže s ukupno dva takva rječnika. Prvi je hrvatsko-engleski rječnik od Milana Drvodelića (preradio Ž. Bujas), posljednje izdanje iz 1989; u daljnjem tekstu: DHE. Drugi je (nedovršeni) hrvatsko-engleski (enciklopedijski) rječnik od Ž. Bujasa (1. sv. 1983, 2. sv. 1989); u daljnjem tekstu: BHEE. Postoji i srpskohrvatsko-engleski rječnik od Mortona Bensona, ali pisan srpski, i s očitom ukorjenjenošću u srpsku civilizaciju, on nije prikladan za ocjenu vlastite učinkovitosti na hrvatskom novinsko-tjedničkom tekstu. To bi isto, naravno, vrijedilo za DHE i BHEE kad bismo htjeli njih ocijeniti na sličnim tekstovima srpske provenijencije.

4.

I prosječnom korisniku hrvatsko-engleskih rječnika nije teško zamisliti kako bi se i DHE i (znatno ambiciozniji) BHEE pokazali deficitarnim kao prijevodna pomagala već na tekstu običnih vijesti kao:

Drugi put u samo mjesec dana
orkansko se nevrijeme oborilo
na Britaniju, čupajući stabla,
prevrćući kamione, odnoseći
krovove, izazivajući poplave
te prouzročivši smrt najmanje
14 osoba.

(Vjesnik, 28. 2. 90, str. 3)

Ostavljajući po strani strukturne (pretežno sintaktičke) teškoće prevođenja na strani jezik — čime se u pravilu rječnici i ne bave — u gornjem tekstu naći ćemo sljedeće leksičke jedinice, odnosno sklopove, odsutne (—) ili tek približno, neadekvatno prevedene (+) u DHE i BHEE:

	(kvalitetan prijevod)	DHE	BHEE
<i>drugi put</i>	for the second time	—	—
<i>u samo mjesec dana</i>	in just one month (DHE)*	(+)	—
<i>orkansko nevrijeme</i>	heavy storms (DHE: gale-force wind) (BHEE: storm with g.—f. winds)	(+)	(+)
<i>oboriti se na</i>	was battered by (heavy storms) (DHE: swoop down upon) (BHEE: descend upon)	(+)	(+)
<i>odnoseći</i>	blowing away	—	+

Nije teško zamisliti kako bi oba rječnika zakazivala na »kulturno-specifičnim« tekstovima tipa:

Izvršno vijeće Sabora predložilo je da se novim zastupnicima što će biti izabrani u Sabor prilikom verificiranja mandata isplati naknada u visini 3000 dinara. Naime, prema odredbama Zakona o izboru i opozivu odbornika i zastupnika, svi izabrani imaju pravo na paušalnu naknadu najnužnijih troškova koje su imali u izbornom postupku.

(Vjesnik, 28. 2. 90, str. 1)

A da i ne govorimo o nečem poput:

Savjet Centra za odgoj i usmjereno obrazovanje, Daruvar
na osnovu člana 214 Zakona o usmjerenom obrazovanju SR Hrvatske, te člana 186

* Samo ako želimo biti širokogrudni prema DHE pa pretpostavimo da se njegov korisnik, ne našavši ništa pod *samo*, pa ni šire pod *sam* (u smislu *mjesec dana*), sjetio da pogleda pod *cigli* i iskoristi za *cigli sat* = *in just one hour*.

Statuta Centra
raspisuje natječaj za obavljanje poslova
i radnih zadataka
direktora Centra (reizbornost)

(Vjesnik, 28. 2. 90, str. 15)

Na takvom visokospecifičnom »jugoslavensko-samoupravnom« tekstu — pogotovu na njegovom nastavku, gdje se nabrajaju uvjeti koje trebaju ispunjavati kandidati — ne bi puno bolje prošli ni specijalizirani dvojezični rječnici (kakav je, naprimjer, *Hrvatski ili srpsko-engleski rječnik privrednog i društvenopolitičkog nazivlja* od Vladimira Ivira iz 1989).

5.

Poslije svega izloženog, postaje jasna potreba da se u postupak prikupljanja građe za lijevu stranu dvojezičnog, konkretno hrvatsko-engleskog, rječnika uključi i sustavno ekscerpiranje domaćih dnevnih novina i tjednika. Time bi se, u doglednom roku, značajno umanjila manjkavost lijeve rječničke strane kojom se ovaj rad bavi. Zaseban je problem adekvatnih engleskih prijevodnih ekvivalenata (glosa) za mnoge tako ekscerpirane hrvatske leksičke jedinice/sklopove, ali on prelazi okvire ove rasprave.

Umjesto toga, pokušat ću pokazati djelotvornost ekscerpiranja hrvatskih novinsko-tjedničkih tekstova kakvo ja provodim: kao usputnu ali svakodnevnu »radnu naviku«. To nije ni potpuno sustavan ni iscrpan postupak. Tako nešto, doduše, nije nemoguće. Danas se dnevni i tjedni kompjuterski slažu, i tako dobiven kompjuterski zapis cjelokupnog teksta moguće je pretvoriti u konkordanciju (abecedni inventar svake riječi s kontekstom) teksta svakog broja dnevnika (npr. Vjesnika) ili tjednika (npr. Danasa). Moguće su, naravno, i kumulativne tjedne, mjesečne, pa i godišnje, konkordancije takvih tekstova. Očitavanje pojedinih riječi, ili čitavih sklopova, iz takvih konkordancija lak je, brz i visokodjelotvoran postupak. Međutim redovito, svakodnevno pribavljanje diskete (?) složenog novinskog teksta, zatim redovna obrada kompjuterskog zapisa u dnevne i kumulativne konkordancije — zahtijevali bi vjerojatno cijelu osobu.

Ali kao usputni leksikografski postupak, ekscerpiranje Vjesnika i Danasa pokazalo se, u mojem iskustvu, kao nedvojbeno korisna metoda za osuvremenjavanje i općenito poboljšavanje lijeve, domaće strane u dvojezičnom hrvatsko-engleskom rječniku. U svom izlaganju održanom na Četvrtoj jugoslavenskoj leksikografskoj konferenciji u Zagrebu (JAZU, listopad 1989) već sam pokazao, na primjeru samo jednog slova (S) i u ograničenom (četveromjesečnom) razdoblju, da kartice koje sam prikupio ekscerpirajući Vjesnik i Danas čine čak 35% ukupne ekscerpirane građe. Nekoliko tada navedenih primjera uvjerljivo pokazuju korisnost tako prikupljenih dopuna za lijevu, hrvatsku stranu rječnika:

(Vjesnik) najbolje je *spužvom* preko

„ *srednjeprugašica*

„ *standardnojezični*

- (Danas) netalentirane *sklepotine*
 „ *sviftovski*
 „ *spanzorska imena*
 „ *snagatorski razbaškaren*

Sve su to bile potencijalne natuknice za lijevu stranu, intuitivno zabilježene zbog visoke vjerojatnosti da su odsutne iz postojećih hrvatsko-engleskih rječnika. Kasnija provjera potvrdila je moju intuiciju.

6.

Sadašnjim radom želim definitivnije prikazati leksikografski potencijal domaćeg dnevnog i tjednog tiska. Prikazat ću ga neskrćenim listama primjera koje sam prikupio u toku samo jednog mjeseca (listopad 1989). To prikupljanje bilo je, kako sam već istaknuo, usputni postupak — ni potpuno sustavan ni iscrpan — ali dovoljno intenzivan da za 31 dan prikupi ukupno 344 kartice (u prosjeku, dakle, desetak kartica dnevno). Prirodno, intenzitet prikupljanja ovisi o rasporedu i ritmu dnevnog života (radne obaveze, obiteljske prilike, zdravlje, putovanja, godišnji odmor). Tako putovanja u pravilu smanjuju izloženost domaćem tisku i premda se po povratku prelistaju nakupljene novine, to nije isto kao redoviti ritam njihovog dnevnog čitanja.

U svakom slučaju, pred nama je odeblji paketić oktobarskih kartica. Po svom sadržaju i strukturi (bolje: po leksikografskoj motivaciji koju pokazuju), one pripadaju raznim kategorijama. Zbog toga — a i radi preglednosti — prikazujem ih podijeljene u šest osnovnih kategorija:

	Ukupno kartica	u %
(1) riječ odsutna iz BHEE kao natuknica; npr. <i>gebelsovski</i>	71	40,6
(2) sklop riječi (dvočlani i višečlani izrazi, kolokacije, fraze) odsutan iz BHEE; npr. <i>siva emisija</i>	45	25,7
(3) nova, ili u BHEE neobuhvaćena, značenja ili nijanse značenja postojećih natuknica npr. <i>arhivirati vina</i>	13	7,5
(4) dodatni engleski ekvivalent(i); npr. (za <i>neotvaranje</i>) + <i>failure to open up</i>	12	6,9
(5) kartice međupučivanja (npr. <i>kockice mozaika</i> → <i>mozaik</i>) i »tehničke« kartice (za podsjećanje, upozorenje i sl.)	15	8,6
(6) suvišne kartice (BHEE to već ima); npr. <i>kukavičje jaje</i> (= fig.)	19	10,9
	175	100,0%

Već i ovi goli distribucijski podaci omogućuju dva osnovna zaključka. Prvo — ovdje primijenjena metoda intuitivnog prikupljanja kartica pokazala se vrlo djelotvornom: samo 19 kartica (odn. 10,9%) bilo je suvišno, to jest BHEE je već imao istu, ili praktički istu, leksičku jedinicu. Drugo — dvije najveće kategorije, sa zajedno 116 kartica odnosno dvije trećine (66,3%) od ukupnog broja, predstavljaju građu od najneposrednije leksikografske koristi: *odsutne* leksičke jedinice. Kad bismo, recimo, odlučili da ne uvrstimo čak četvrtinu tih jedinica u BHEE (kao previše rijetke, vokabularski marginalne, individualne kovanice, primjere pravilne, automatske tvorbe i slično), njihov udjel bio bi još uvijek polovica (49,9%) prikupljene građe. Ako tome dodamo i 25 kartica iz treće i četvrte kategorije, kao nedvojbeno korisnih za poboljšanje BHEE (makar i njih umanjili za četvrtinu), konačni udio korisne građe kretao bi se oko 60%. Kartice pete kategorije (10,9%) nisu, svakako, beskorisna građa; njihova »tehnička« i manje »leksička« priroda čine ih samo ne tako očito upotrebljivima u očima laika.

Leksikografski potencijal određivan je prema BHEE, kao najvećem postojećem hrvatsko-engleskom rječniku, što je strog kriterij. To je, s druge strane, logičan postupak, budući da se kartice iz dnevnog/tjednog tiska i prikupljaju kao građa za taj rječnik. Precizno određivanje leksikografskog potencijala analiziranih kartica u šest predviđenih kategorija bilo je nažalost moguće samo u abecednom rasponu A — O, koliko obuhvaćaju dva dosad objavljena sveska. Za preostala slova (P — Ž) mogla bi se doduše provjeravati njihova prisutnost/odsutnost u mojoj glavnoj hrvatsko-engleskoj kartičnoj datoteci od nekih 175.000 jedinica, ali ta je građa tek sirovina za konačni rječnički tekst. I ovako, međutim, na rasponu A — O dosta je pouzdano ustanovljena kategorijska struktura leksikografske građe za lijevu stranu hrvatsko-engleskog rječnika, kakvu pružaju novinski (dnevnički i tjednički) tekstovi, pa se mogu očekivati slične distribucije za ostala slova našeg korpusa, pa i čitave kartične datoteke.

7.

Slijedi puni prikaz kartica abecednog raspona A — O po naznačenim kategorijama (zvjezdicom su označene jedinice iz Danasa):

PRVA KATEGORIJA — pojedinačna riječ odsutna iz BHEE

redni broj	leksička jedinica	kontekst	engleski prijevod (odn. moj komentar)
1.	* <i>agramerština</i>	u Zagrebu i njegovoj ~i proveli smo mladost	
2.	<i>alternativac</i>	dok i ostali ~ci ne uđu u Socijalistički Savez	u najnovijem polit. značenju (eufemizam za »opozicionar«)
3.	* <i>anegdotalnost</i>	opaske u sferi ~i	BHEE nema ni <i>anegdotalan!</i>

redni broj	leksička jedinica	kontekst	engleski prijevod (odn. moj komentar)
4.	<i>apartmanski</i>	~a turistička naselja	
5.	<i>bankomat</i>		ŽB: automatic teller
6.	<i>bezolovan</i>	~ni benzin	ŽB: lead-free
7.	<i>blokovsko-politički</i>	narušiti ~u ravnotežu	ŽB: bloc-politics (?)
8.	<i>bludarija</i>	tisuće ~a, pohotarija	individualna kovanica
9.	<i>bodi</i>	~ s čipkom	ŽB: body stocking
10.	<i>bos</i>	Jeljcin, bivši moskovski partijski ~	
11.	<i>*brzak (?)</i>	na ~a (<i>sl</i>) → na brzinu	bolje: <i>nabrzaka</i> (?)
12.	<i>cjenovni</i>	~i dispariteti, ~a reforma	
13.	<i>cviluckati</i>	violina koja ~a	= indiv. ?
14.	<i>dajžestirati</i>		→ sažeti (?)
15.	<i>demonopolizacija</i>		
16.	<i>*depatetizirati</i>		
17.	<i>detitoizacija</i>	~ armije	
18.	<i>dezintegriranost</i>	politička ~ zemlje	ŽB: disintegration, disintegrated state itd.
19.	<i>diferencijacijski</i>	nema ~e prijetnje kojom bi se moglo zaustaviti	<i>diferencijacija</i> u BHEE isto nema tekuće političko značenje!
20.	<i>digitron (info.)</i>	krao je novčanike, ~e, ručne satove	ŽB: calculator
21.	<i>dokazati se</i>	ljudi koji su se ~li u ovim teškim vremenima	ŽB: prove oneself (zaista neoprostivo što je ovakva natuknica promakla u 1. izdanju BHEE)
22.	<i>emisionokreditni</i>	restriktivna ~a politika	
23.	<i>*eskapizam</i>		
24.	<i>etičnost</i>		normalna tvorba prema <i>etičan</i>
25.	<i>etnikum</i>		= etnička zajednica
26.	<i>evazivnost</i>		(v. 23)
27.	<i>fajterski</i>	~ temperament	
28.	<i>farsičan</i>	~ni slobodni izbori u Srbiji	
29.	<i>farsičnost</i>		(v. 23)
30.	<i>gebelsovski</i>	~a propaganda	
31.	<i>geopolitičnost</i>	~ pitanja [širenja Albanaca]	(v. 23 /prema <i>geopolitički</i> /)
32.	<i>hakerski</i>		= DP info.
33.	<i>holding</i>		= holding kompanija (<i>fin</i>)
34.	<i>hortijevac</i>		
35.	<i>*hortijevski</i>	~ režim	
36.	<i>inkorporiranost</i>	~ Srba u Hrvatskoj u hrvatski demos	(v. 18)
37.	<i>intereklezijalan</i>	~no udruženje	→ međukonfesionalan (?)

redni broj	leksička jedinica	komentar	engleski prijevod (odn. moj komentar)
38.	<i>intranacionalan</i>		→ unutaracionalan (uvesti i tvorbenu natuknicu <i>intra</i> /→ ³ <i>unutar</i> -/)
39.	* <i>ispolitiziran</i>	suviše ~a pitanja	
40.	* <i>izblajhan</i>	~i rokeri	
41.	<i>izblamirati se</i>	~ali se prijevremenim partijskim izborima	
42.	* <i>izdramatizirati se</i>	situacija se ~ala	
43.	<i>iznjedriti</i>	sukob je ~io nove političke probleme	pomodna riječ (→ ³ <i>stvoriti, izazvati, roditi</i>)
44.	<i>izokola</i>	dok narod ne dođe do podataka ~	
45.	<i>judeizacija</i>	~ Zapadne obale	
46.	* <i>jurišnički</i>	biranje na funkcije ljudi ~og duha	
47.	* <i>klišejiziran</i>	~e predodžbe	BHEE samo: <i>kliširan</i>
48.	* <i>kodiran</i>	~i satelitski TV programi	ŽB: (en)coded, in code; TV scrambled
49.	* <i>kominternovac</i>	memoari i zapisi starih ~a	
50.	* <i>kopernikanski</i>	~ obrat	
51.	<i>kredibilitet</i>		
52.	<i>krevetni</i>	~ kapaciteti [u bolnicama]	
53.	<i>kunjkara</i>	mreža ~	
54.	<i>kuplrajski</i>		
55.	* <i>kurbin</i>	~ sin	<i>reg</i> = son of a bitch
56.	<i>kurtizan</i>		= muška kurtizana
57.	<i>lebac</i>	to nam je ~ (= <i>Serb info</i>)	→ kruh (a tamo uvesti: to nam je ~ <i>it is our living</i>)
58.	<i>lutkast</i>		
59.	* <i>makrodruštveni</i>	na ~om planu	ŽB: macrosocietal (?)
60.	<i>megabajtni</i>		ŽB: megabyte-
61.	* <i>mikroplan</i>		
62.	<i>naloptavanje</i>	utakmica je bila tek puko ~	
63.	<i>nemotivacijski</i>	naš ~ privredni sistem	ŽB: nonmotivational, non-motivating
64.	<i>neupitni</i>		novonastala riječ (1989) (→ <i>neosporan</i>)
65.	<i>novoljevičarski</i>	~e teorije	ŽB: neoleftist, new-left
66.	<i>novorazvijen</i>	~e zemlje Jugoist. Azije	ŽB: newly developed countries (<i>abbr</i> NDCs)
67.	* <i>obljetničarski</i>	~e fešte	
68.	* <i>odbijenica</i>	na tu ponudu došlo je previše ~a (= <i>fig</i>)	
69.	<i>odmak</i>	pledirao za ~ od emocija	
70.	<i>onovremen</i>		→ tadašnji (?)
71.	* <i>otkaznik</i>		Danas: refusenik

DRUGA KATEGORIJA — sklop riječi odsutan iz BHEE

redni broj	natuknica kao nosilac sklopa	sklop (sam ili u kontekstu)	komentar
72.	(birač)	daljinski ~ kanala (TV)	ŽB: channel changer, info remote
73.	*(biti)	naše bi-ne bi tržište	bolje: posebna natuknica <i>bi-nebi</i> (?)
74.	(bivati)	kao što to ~a	
75.	(bog)	jelovnik za ~ove	ŽB: fit for gods
76.	(bravurozan)	~ romanopisac	
77.	(bridak)	~tka analiza	ŽB: trenchant analysis
78.	(broj)	osobe »vašeg ~a«	uvesti u BHEE: <i>sl</i> biti nečiji »broj«
79.	(bumerang)	vratiti se kao ~	ŽB: boomerang, come home to roost, backfire
80.	(burza)	devizna ~	
81.	(cijena)	zidanje ~	
82.	*(definicija)	televizija visoke ~e	ŽB: high-definition TV
83.	(divlji)	<i>sl</i> na ~e	= bez vozne karte
84.	(dogadanje)	<i>pol fig</i> ~ naroda	
85.	*(dojam)	čovjek se ne može oteti ~mu	
86.	(doza)	ovisnici umiru od preko- mjernih ~	ŽB: die of an overdose
87.	*(drenovina)	cijeđenje [davno osušene kreativne] ~e	
88.	(emisija)	<i>fin siva</i> ~	
89.	*(gdje)	~ smo, tu smo	
90.	(glava)	da zaboli ~	ŽB: enough to give one a headache
91.	(golotinja)	~ i bosotinja	(v. 143!)
92.	(gruda)	kao ~ snijega koja se kotrlja	ŽB: snowballing effect
93.	(ironija)	kakve li ~e!	ŽB: what an irony! the irony of it!
94.	*(jeben)	<i>vulg hum</i> ne može se biti i ~ i pošten	ŽB: you can't be just a little pregnant
95.	(klizak)	zaći na ~ teren	BHEE samo: na ~skom terenu
96.	(koka)	stara ~, masna čorba	BHEE samo: stara ~, dobra juha
97.	(kompjuter)	portabl ~	
98.	(kompjuter)	leptop ~	
99.	*(košulja)	~ je bliža od kaputa	BHEE samo: ~ je bliža od kabanice
100.	(kraj)	(kad ne bismo...) gdje bi nam bio ~	ŽB: the sky would be our limit, no one could touch us

redni broj	natuknica kao nosilac sklopa	sklop (sam ili u kontekstu)	komentar
101.	(krivnja)	prevaljivanje ~e na	BHEE samo: svaliti ~ u na
102.	(krov)	~ svijeta (= Tibet)	
103.	(kruh)	to nam je ~	it is our living (v. 57!)
104.	*(linija)	[Ante Marković] podvukao je ~ u pod svojih pet američkih dana	fig = rezimirati
105.	(loptica)	~ je prebačena (na drugo ... vijeće)	BHEE nema ništa (ni pod <i>lopta</i>)
106.	(maca)	pa da sve te afere kasnije »pojede ~«	BHEE samo: pojeo vuk magare (uputiti tamo?)
107.	*(majka)	to ima tek ~ci da vidimo!	ŽB: by god! (?)
108.	(mreža)	~ kunjara	
109.	(mudrost)	ne treba puno ~i da se zaključ	
110.	(nema)	tu ~ što ~	ŽB: they have absolutely everything
111.	(neopterećenost)	omladina s ~ošću prilazi	BHEE → neopterećeno (pod <i>bez opterećenja</i> samo kao adj!)
112.	(odgovarati)	više bi nam ~alo	ŽB: we would prefer
113.	*(očitati)	iz toga se može svašta ~	ŽB: this makes possible a number of interpretations
114.	(odstrel)	politički ~ Korošca	ŽB: political liquidation BHEE: putting K. on the (political) elimination list
115.	*(okreñutost)	~ zvijezdama	
116.	(otrcanost)	do ~i je poznato	ŽB: it is a hackneyed/ timeworn fact, it is (painfully) commonplace

TREĆA KATEGORIJA — nova ili neobuhvaćena značenja/nijanse postojećih natuknica

redni broj	leksička jedinica	kontekst	komentar
117.	(arhivirati)	sada Iločani bolje ~aju vina	
118.	*(beslovesan)	tako ~ne ideje [kolonizacija danas u Vojvodini]	dodaj: → ¹⁶ nesuvisao, bezvezan
119.	(brojno stanje)	naš puk izbrisan je iz ~og stanja	= otpisan
120.	*(dioptriya)	promjena američke ~e spram Jugoslavije	→ ³⁹ gledanje, kut gledanja, gledište
121.	(idi mi — dođi mi)	nije on bio neki ~ šerif iz vesterna	BHEE nema u adj. značenju (useless, yo-yo, half-assed)

redni broj	leksička jedinica	kontekst	komentar
122.	<i>(ekskluzivizam)</i>	srpski ~	→ ³⁹ isključivost
123.	<i>(kadar)</i>	S. C., mlad i perspektivan ~ s beogradske TV	
124.	* <i>(kanabis)</i>		<i>fig</i> → marihuana, hašiš
125.	* <i>(kartica)</i>	pametna ~	Danas: smart card
126.	<i>(mozaik)</i>	~ čije kockice nikako da se sastave [Agrokomerc]	ŽB: pieces/bits of mosaic falling into place
127.	<i>(naježenost)</i>	uza svu ~ nad ovim bezumnim rezoniranjem	ŽB: shudders, alarm, horror
128.	<i>(oduševiti)</i>	Divac ~io	ŽB: Thrilling Play by Divac
129.	<i>(opstojnost)</i>	~ novog ustava	ŽB: viability

ČETVRTA KATEGORIJA — dodatni engleski ekvivalent(i)
[svi od ŽB]

redni broj	leksička jedinica	kontekst	dodatni ekvivalent(i) i komentar
130.	<i>(besvijest)</i>	trudeći se do ~i	+ (trying) to the utmost
131.	* <i>(dojam)</i>	sticao se ~ da	+ one felt that, the impression was that (of)
132.	* <i>(jajni)</i>	~a stanica	+ egg
133.	<i>(koljeno)</i>	(leptop kompjuter može-mo) držati na ~ima	+ in one's lap
134.	<i>(korijen)</i>	inflacija je uhvatila duboke ~e	+ take vigorous/firm hold
135.	* <i>(modelski adv)</i>	~, samoupravljanje bi trebalo predstavljati	+ in terms of a model
136.	* <i>(nadrobiti)</i>	koliko je toga tu ~ljeno	+ say a lot of nonsense/rubbish
137.	<i>(neotvaranje)</i>	primjeri ~a (= <i>pol</i>)	+ failure to open up
138.	<i>(odstrel)</i>	lista za ~	+ hit/liquidation list
139.	<i>(općepartijski)</i>		+ rank-and-file (BHEE samo: all-Party)
140.	<i>(opći)</i>	~e mjesto	+ banality (uz postojeće: commonplace, platitude)
141.	<i>(oštrica)</i>	otupiti ~u (kritike)	+ take the edge off, take the bite out of

PETA KATEGORIJA — kartice međuupućivanja i »tehničke« kartice

redni broj	natuknica kao nosilac sklopa	kontekst	tip međuupućivanja
142.	<i>autorka</i>		→ ¹⁶ autorica
143.	<i>(bosotinja)</i>	~ i golotinja	→ ⁴ golotinja (a tamo u BHEE ništa! /dakle korisno upozorenje/)
144.	<i>*(daljinski)</i>	~ birač kanala	→ ⁴ birač
145.	<i>*(dvopartijnost)</i>		→ ⁹ dvostranaštvo
146.	<i>(historija)</i>	baciti na otpad ~e	→ ⁹ u <i>povijesni</i> otpad
147.	<i>(izbrisati)</i>	~ iz brojnog stanja	→ ⁴ brojni
148.	<i>(kockica)</i>	~e mozaika (<i>fig</i>)	→ ⁴ mozaik
149.	<i>(libiti se)</i>		→ ¹⁶ ustezati se (uz postojeće: ustručavati se, skanjivati se)
150.	<i>*monopartijski</i>		→ ⁹ jednostranački
151.	<i>neodlazak</i>	~ u mirovinu	→ ¹ neodlaženje
152.	<i>*nepripadnost</i>	partijska pripadnost i ~	→ nepripadanje
153.	<i>obesmišljavati</i>		→ ⁶ obesmisliti
154.	<i>*(oboriti)</i>	~ s nogu	→ ⁷ noga
155.	<i>(otpad)</i>	baciti na ~ historije	→ ⁹ u <i>povijesni</i> otpad
156.	<i>(otupiti)</i>	~ oštricu	→ ⁴ oštrica

Komentar uz Petu kategoriju:

- 1) Nekoliko primjera međuupućivanja (br. 14, 37, 38, 57, 70) ostavljeno je u Prvoj kategoriji, jer je upućivanje naznačeno tek kao mogućnost (v. upitnik!), ili se radilo o složenijim primjerima.
- 2) Broj nad strelicom kao znakom međuupućivanja označava razlog upućivanja, a čitav sustav tumači se opširnije na prednjem zalistu BHEE.

Ovdje samo kratko:

- upućivanje na češću, običniju riječ
- ¹ upućivanje na sinonimski izraz radi uštede na prostoru
- ⁴ upućivanje na nosivu riječ dvočlanog ili višečlanog izraza
- ⁶ upućivanje na vidski par
- ⁷ upućivanje na središnju nosivu riječ kompleksne natuknice
- ⁹ upućivanje sa strane na domaću riječ
- ¹⁶ upućivanje sa srpskog na hrvatski izraz

8.

ZAKLJUČAK

Ovim radom postignuto je sljedeće:

- Pokazani su ozbiljni nedostaci postojećih hrvatsko-engleskih rječnika kao pomagala za prevođenje hrvatskih novinsko-tjedničkih tekstova na engleski.
- Prikazan je potencijal novinsko-tjedničkog teksta kao građe za hrvatsku stranu dvojezičnih rječnika.
- Opisana je posebna tehnika prikupljanja leksikografske građe takvih tekstova.
- Ponuđena je leksikografska kategorizacija takve i tako prikupljene rječničke građe.

Summary

NEWSPAPER LEXIS AND THE CROATIAN LEFT SIDE

Unmodernity, nontopicality and a mere marginal presence of civilizational information mark the domestic (left) side of Croatian bilingual dictionaries. This paper points out this inadequacy and its extent, by testing the efficacy of such (specifically: Croatian-English) dictionaries on Croatian newspaper and information-weekly texts — characterized precisely by modernity, topicality, thematic diversity and a wide span of lexical register. The paper then exemplifies a specific method of excerpting Croatian lexicographic material from such texts on a restricted corpus (one-month file of the daily *Vjesnik* and the weekly *Danas*, spanning letters A — O: a total of 175 instances of dictionary inadequacy). The material thus compiled was classified into six lexicographic categories, relevant for any similar compilation of domestic (source-language) dictionary material, and for planning similarly specific lexicographic tasks.